

**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis
Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et
Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in
quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus
respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum
luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque
omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. CL. Romana seu &c. Officiorum. Ordinata in testamento duplici
substitutione in easu mortis, & in casu delicti & confiscationis, si deinde in
codicillis testator dicat revocare onus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

sentia levitates ex suo malo fato ejus indignationem incurrisset, in eo statu moriens, heredem instituit Pium Franciscum Rubeum ex sorore nepotem, cui in solo casu delicti læsæ majestatis divinæ vel humanæ ob quod confiscatio vel sequestrum bonorum resuleret, substituit præfatum Carolum, quem etiam cum quibusdam considerabilibus legatis honoravit; Cumque casus dedisset, quod dicitur Pius Franciscus à quodam Sacerdote verbis injuriolis, ac factis provocatus, pro ejus vitæ ac honoris defensione potius, quam ex proposito offendendi, aggressorem occidisset, unde Curia Archiepiscopalis Neapolis eum declaravit incursum in excommunicationem contentam in canone, *Si quis suadente diabolo*, Curia verò secularis M. C. V. eum non culpabilem nec punibilem judicavit; Hinc præterece cepit Carolus factum esse eam substitutionis, & introducta causa in *Rota coram Celfo*.

Pro actore scribentes dicebant, quod licet testator substitutionem restrinxerit ad casum criminis læsæ majestatis divinæ vel humanæ; Attamen potius demonstrativè quam taxativè recipiendum erat, cum ipse principaliter respexerit ad impediendam confiscationem per sequestrationem bonorum ad commodum fisci, unde propterea substituta voluntatis potius, quam cortex & figura verborum spectanda est. Cumque pœna confiscationis pro quocumque homicidio saltem de consuetudine vel sequestratio intrat ad text. in l. 1. & ibi gloss. verb. *gravid* C. de acquirendis rebus cum concord. per *Farinac* q. 11 nu. 4. *Bonacoss.* com. opin. crim. nal. verb. *confiscatio*; *Tysius* cod. verbo *confiscatio* conclus. 714 num. 25. *Marcabr.* conf. 93. num. 97. & per *tor.* qui per eos allegebantur, hinc proinde evenisse dicebant substitutionis casum, præsertim cum ageretur de homicidio cum circumstantia aggravante, in persona scilicet sacerdotis, quod sacrilegium reputatur ex deductis per *Carolus de Grasis* de effectibus clericatus, eff. 9. nu. 9. *Menoch.* de arbitrar. casu 339. num. 15. ideoque facilius ratione gravitatis delicti intrat confiscatio *Peregr.* de jure fisci lib. 5. tit. 1. num. 24. *Giovan.* conf. 94. num. 5. lib. 1. quos & alios in proposito adducebant.

Ac ubi etiam verborum formulæ inherendum esset, subdebant adhuc factum esse casum criminis læsæ majestatis, quale reputatur homicidium commissum in persona Sacerdotis, qui ulterius erat Officialis Nuntiaturæ Apostolicæ, deducendo *Gigan.* de crimine læsæ Majestatis lib. 1. q. 2. *Bologn.* conf. 75. *Boer.* in tract. de seditionis s. præsupposito etiam. num. 7. Et fortius dum testator erat sacerdos, quem omnino verisimile est homicidium in persona sacerdotis abhoruisse, unde propterea ad ejus voluntatem interpretandam spectanda erat id quod verisimiliter testator responderet, si loqui posset.

Pro reo convento scribens, cum sensu etiam veritatis profus vanam maleque consultum hujusmodi prætensionem dicebam, cum solo fundamento ab eisdem scribentibus in contrarium deducto, quod admissum retorquebam, testatorem scilicet respexisse effectum impediendi confiscationem, qua non intrante, solum delictum substitutioni locum non aperit, ut cæteris allegatis firmatur per *Rotam* dec. 97. nu. 1. post primam librum conf. *Farin.* alias apud *Marchesan.* par. 1. fol. 1287. *Romana* si. deicom. de *Crispoldis* 12. Junij 1647. coram *Rotas* inter suas decif. 238. num. fin. *Romana* fideicommissi 19. Junij 1651. *Orthob.* inter suas decif. 258. nu. 13. & 14. quoniam quando duæ conditiones copulativè adji-

ciuntur, utriusque purificatio necessaria est, at que una non sufficit, potissimè ubi realiter contemplatus est magis effectus quam ipsa conditio, ut in decisione.

Et propterea cum nedum confiscatio vel sequestratio sequatur non essent, sed potius Cùtia secularis eundem reum non culpabilem neque punibilem declaraverit, attentio quod ferè in vitis, pro vitæ ac honoris defensione tale homicidium patraverat, hinc dicebam quod versabamur extra omnem difficultatem.

Ponderando præsertim, testatorem respicientem ad solum effectum impediendi confiscationem vel sequestrationem bonorum, quodammodo mysteriosè se restrinxisse ad prædictos casus læsæ majestatis divinæ vel humanæ veræ ac propriæ, non autem impropriæ ac per latitudinem vocabuli, quoniam cum ipse natales habuerit in provincia *Bateni*, in qua hæres domicilium etiam habebat, ibique vel alibi in Regno bona hæreditaria possidens hinc rectè sciebat, non nisi his casibus præstari in eo Regno formalem confiscationem quæ pro aliis delictis ignota est, ac propterea reputando puerilia, ea quæ circa sacrilegium vel crimen læsæ majestatis per quamdam improprietatem deducebantur super homicidio in persona sacerdotis, ubi præsertim non est intuitu vel occasione sacerdotii, atque non agitur de delicto appenato, sed vel non punibili utpote ad defensionem, vel saltem extraordinariæ ac levi pœnæ subiecto, utpote calore iracundiæ ex justa & excusabili provocatione, ita in solo fundamento non sequuti effectus per testatorem considerati, insistendo; Atque cum eodem sensu processit *Rota* quæ contra actorem respondit sub die 27. Aprilis 1652. inter illas impressas ejusdem *Celfi* decif. 147. & reflectendo ad veritatem, justa visa est resolutio, cui actor aliquo modico ab agentibus pro reo accepto acquievit.

ROMANA

SEV &c.

OFFICIORVM

P R O

FILII DELINQUENTIS

C V M

D A T A R I A.

Casus sopitus per concordiam.

Ordinata in testamento duplici substitutione in casu mortis, & in casu delicti & confiscationis, si deinde in codicillis testator dicat revocare onus substitutionis, ita ut bona hæredi libera remaneant, An revocata censetur, vel potius subsistat substitutio in casu delicti & confiscationis, Et

Et remissivè de validitate substitutionis ad excludendam confiscationem, Et de inclusione legitimæ sub hoc fideicommissio pœnali.

SUMMARIUM

- 1 **A**n possit fideicommissum in exclusionem confiscationis & an illud capiat legitimam remissivè.
- 2 Casus controversia.
- 3 A fideicommissio in casu delicti non inferitur ad fideicommissum in casu mortis, & e contra.
- 4 De materia revocationis substitutionis contenta in testamento per secundam codicillarem dispositionem remissivè.
- 5 De argumento resultante à discretivo modo loquendi.
- 6 Privatio vel inhabilitatio in casu delicti, quando percutit tempus post quæsitum emolumentum, importat solum substitutionem.
- 7 Ad regulandam voluntatem testatoris non est attendendum quid resultet ex potentia legis vel ex casu sed quid ipse dixerit, vel opinatus fuerit.
- 8 Quod fideicommissum in casu delicti non contineat onus & gravamen, sed potius favorem, & de pluribus rationibus idem probantibus.
- 9 De clausula quæ adici solet in gratiis restitutoriiis.
- 10 Libertas & fideicommissum non compatiuntur.
- 11 Fallit in fideicommissio in casu delicti.
- 12 An fideicommissum in casu delicti impediat libertatem alienandi vel disponendi.
- 13 De inconvenienti resultante in deserendo doctrinis, eis non examinatis.

DISC. CL.

- 1 **I**n eodem casu disputato coram Datario, de quo habetur actum, suppressis etiam nominibus, sub titulo de Regalibus ad materiam confiscationis disc. 160. qui est finalis, Ultra duos punctos ibi tractatos percutientes hanc materiam fideicommissi in casu delicti: Primò scilicet circa potestatem illud ordinandi in genere ob motivum fraudis, quæ sicca fieret; Et secundò circa aliam potestatem includendi sub eodem fideicommissio etiam legitimam, in quorum utroque pro competentia potestatis resolvitur; Actum etiam fuit de hoc puncto voluntatis circa ejusdem fideicommissi subsistentiam; Cum enim pater delinquentis in testamento triplex ordinasset fideicommissum, unum simplex seu restitutorium in casu mortis, Alterum conservatorium in casu alienationis, Et alterum in casu delicti ob quod confiscatio intraret; In codicillis verò substitutiones, ac prohibitiones omnes revocasset, disponendo quod filii hæredes instituti liberam bonorum dispositionem absque aliquo substitutionis, vel prohibitionis vinculo haberent, confirmando in reliquis testamentum; Hinc proinde, cum scribentes pro Dataria adversus delinquentis filios jure delicti fideicommissi ordinati in casu delicti & confiscationis vendicare volentes officia, & jura confiscata ex causa de qua loco citato, objicerent de dicti fideicommissi revocatione codicillari, super hoc puncto assumpta fuit particularis disputatio, in qua. Scribens Ego pro dictis substitutis actoribus, etiam cum sensu veritatis, (qualis saltem in notabili parte per ejusdem Datarie officiales agnita fuit, me-

diant honesta concordia) ex pluribus fundamentis dicebam dictam revocationem non percutere hanc fideicommissi speciem, sed alias utriusque fideicommissi puri restitutorii in casu mortis absque filii conservatorii in casu alienationis, unde propria rectè verificabilis remanebat numerus pluralis testatorem adhibitus, & in quo scribentes pro Dataria (cum regulis tamen generalibus) magnum in totam vim constituiebant, quod scilicet testator dixerit revocare & annullare substitutiones ac prohibitiones & vincula in num. plurali.

Primò igitur ponderabam propositionem generalem, de qua cæteris relatis Rot. decis. 364. num. 7. par. 5. rec. & apud Otthob. decis. 255. num. 20. & ibi 258. num. 3. ac pluries in præcedentibus habere quod scilicet ad fideicommissum in casu delicti non licet inferre ad fideicommissum in casu mortis, & e contra ob diversam rationem militan-tem.

Secundò (immorando etiam in generalibus dicebam ea quæ habentur supra in *L. de rebus venditis disc. 127.* ex dispositione textus in *L. ad rem qui filias ff. de adimen. legatus cum concord. in rebus* quod si non de facili admittenda est correctio revocatio, circa quam strictè quo magis fieri procedendum est, potissimè verò ubi testator præse professus est testamentum in reliquis extimare & approbare ex deductis eodem disc. 127.

Tertiò specialiter, & corollariè ad dictum proximum fundamentum generale, ac prosecutionem grua applicatione, ponderabam discrevum ad id loquendi in testamento adhibendum; Scilicet quando testator loquutus est de fideicommissio restitutorio in casu mortis absque filio, vel de conservatorio in casu alienationis, ultra termino substitutionis, Quando verò loquutus est de hoc fideicommissio in casu delicti, ultra termino privationis, ac inhabilitationis, ideoque in codicillis dixerit revocare substitutiones, sub hoc vocabulo dicebam non venire istum casum substitutionis termino explicatum.

Et quavis scribentes in contrariū cum copiosis legationibus ac argumentis desumptis ex *Gal. in 107. lib. 2. & Rustico in L. cum avus lib. 6. cap. 9. num. 4. sequen.* insisterent in eo, quod ubi ad punctum percutitur in casu delicti percutit tempus post admissam delictum seu quæsitum emolumentum, verè importet onus restitutionis jure fideicommissi, non tamen veram privationem vel inhabilitationem veritabilem solum in jure querendo; Quod apud *Gal. in cons. 109.* ampliatur, quamvis ampliatur clausula *nunc pro tunc;* Replica tamen itam quæ dicitur seu conclusionem percutere effectus jure ex quo vel altera specie dispositionis resultantes, de quibus nil commune habere cum casu nostro, in quo ponderabatur pro effectu facti, ad desolentiam seu regulandam voluntatem testatoris, quod hanc speciem fideicommissi quamvis ex dispositione non importaret etiam substitutionem, sub eorum vocabulo illam explicare noluerit, sed sub diverso & consequenter quod dum in revocatione codicillari loquutus est de substitutionibus, non intellexerit de ista, quam sub diverso vocabulo comprehendit.

Ut enim frequenter in præcedentibus advertitur, ad regulandam testatoris voluntatem attendendum non est quid de jure dispositum sit, sed quid casus cum tempore produxerit aut variaverit, ut quid ipse testator in animo habuerit. Ad quod comprobandum, inter plura similia, quæ dicitur per officia

possent, ponderabam eā, quæ habemus in questione, an sub nomine filiorum veniant nepotes, quoniam ubi etiam juxta unam opinionem, affirmativa tenenda sit pro regula, sive juxta alteram constituendo regulam negativam, ex conjecturis intrare posset limitatio, omnia tamen hæc cessant, quando ex dispositionis contextu patet ex discretivo modo loquendi, quodque testator eos non habuerit pro synonymis, sed pro discretis ex pluries deductis in præcedentibus ad hanc materiam nepotum, aliorumque descendantium venientium necne sub nomine filiorum cum similibus.

Et quartò demum magis specialiter, quodque magis pro meo judicio stringere videbatur, ponderabam quod testator codicillos ordinasset in gratiam ac favorem filiorum, ut ita remotis vinculis, ac fideicommissi oneribus, disponendi libertatem haberet pro exercitio negotiationis, qua mediante majores divitiæ comparari solent. Illud verò fideicommissum ordinari solitum in casu delicti & confiscationis, non continet onus vel gravamen ipsius hæredis, sed potius gratiam ac favorem, quoties præferim ut in præsentem, substitutus gravatus est bona restituere ipsi delinquenti in gratiam restituto, ex his quæ occasione agendi de dicto puncto comprehensionis legitimæ sub hoc fideicommissio habentur dicto disc. 160. sub tit. de Regal. Et consequenter esset aliàs dicere quod inducta ad favorem retorquerentur in odium.

Semper enim hæredis instituti interest, eique favorabile est, hujusmodi fideicommissum ordinari, nedum ob dictam rationem ponderatam allegato disc. 160. quod ita ejus interest confiscationem non sequi ob spem in casu restitutionis in gratiam, ut sequatur recuperatio quæ à manibus fisci unquam vel raro sequi solet, cum gratiæ ac restitutiones frequentius fieri soleant cum clausula præterquam quoad bona & jura fisco incorporata, & eodem disc. 160. advertitur, sed etiam quia ubi neque restitutio sequeretur, atque hæres decederet in statu indignationis vel servus pœnæ, adhuc sine dubio sibi magis gratum ac favorabile est quod ejus bona juxta ordinem naturæ transeant ad filios vel fratres, ad quos ipse etiam moriente in statu integro verisimiliter ex ejus voluntate transfutura essent quam quod transeant ad fiscum, qui ita dici potest ejus inimicus.

Et fortius, quia nimium delinquentium interest, etiam pro ipsa causâ principali concernente ejus vitam ac libertatem, ut iudicibus ac fiscalibus adempta sit spes publicationis bonorum, cujus respectu (ut quandoque in praxi experimur) rigorosius procedi solet, quam procedatur, ubi ista spes cesset, potissimè verò ubi vigeat verè damnabilis, ac omnino abolendus usus, quod Judices ac Fiscales participant de fisci emolumento ex publicatione bonorum resultantem, cum ita induci videatur occasio, licitè ac publicè committendi sordes, & corruptelam.

Atque hinc tolli dicebam eā quæ firmata habentur supra in Romana restitutionis dotis disc. 169. in quibus scribentes pro Dataria nimium insistebant, quod scilicet cum fideicommissum sit servitus, illud incompabile sit cum dicta codicillari dispositione inducente bonorum libertatem, dum ita non inducitur servitus, sed potius libertas, neque est onus & gravamen, sed favor ut supra; Atque stant bene simul aliquem liberè hæredem institui abque aliquo substitutionis vel prohibitionis onere, & tamen ordinari fideicommissum in casu delicti, ob quod resultaret confiscatio juxta deducta in allegatis

decisionib. 255. & 258. Ottob. in Romana census 161 Martii 1652. coram Cerro & in aliis.

Insistebant quoque iidem scribentes in auctoritate Cyriac. contrav. 356. quam dicebant canonizatam fuisse per Rotam apud Rojas decis. 290. ad probandum quod istud fideicommissum in casu delicti impediat bonorum libertatem seu liberam dispositionem facultatem, quam testator hæredibus in codicillis expressè competere debere voluit, unde propterea per necessarium antecedens, vel consequens dicebant, ita istam substitutionem quoque sub dicta revocatione comprehendendi, verum ad versus hoc objectum, dictasque auctoritates, deducebam eadem, quæ circa eas habentur infra in Romana seu Comen. locorum montium disc. 152. cum vere tale assumptum nullam habeat subitentiam.

Quia verò non habebatur specialis auctoritas in contrarium, hinc proinde stantè hoc maledicto, ac damnabili abusu pragmatico, qui adeo inolevit deferendi sub cæca fide specialibus doctrinis, non distinguendo, an bene vel malè fundatæ sint, minusque ad gravitatem vel qualitatem auctoris, sive, An sint ad veritatem vel venales ad pecuniam pro opportunitate requirentis, ipsiusque scribentis operam conducentis, incredibile est, quam magnam difficultatem id intulerit, potissimè ob auctoritatem Rotæ, non advertendo, quod incidenter solum dicta doctrina Cyriaci referatur, ut d. disc. 152.

PERUSINA TRANSACTIONIS

P R O

MARCHIONISSA EMILIA DE
PAROLIS DE MONTE

C V M

JOANNE BAPTISTA
DE UBALDIS.

Casus decisus per Rotam pro Joanne
Baptista, & pendet.

De eadem materia fideicommissi in casu delicti, eo scilicet ordinato cum pluribus filiis ad favorem extranei obligati ad restituendum eisdem in gratiam restitutis; An uno tantum restituto, huic solam propria portio restitui debeat, vel potius tota hæreditas, & sic etiam portiones aliorum filiorum in statu banni & indignationis Principis continuantium, & decedentium.

Et aliqua de fructibus ab hoc extraneo ita substituto in casu delicti, ipsis hæredibus reintegratis restituendis, quomodo, & à quo tempore.

SVMM A